

ALEXA GAVRIL BĂLE și FLORIN-VASILE POP

Povestiri din Chioar despre Fata Pădurii și Omul Noptii (II)

Umbla Fata Pădurii și aici, pă vâlceaua asta de după casă la mine. Pă Nelu, a lu Dioardea Iuliei, fratele lu Mircea, ce stă lângă Dănești, l-o purtat pă aici, într-o sară de Crăciun, stăte acasă, nu s-o fost însurată. L-o luat de acasă Fata Pădurii și l-o purtat multă vreme, în noaptea de Crăciun, pă vâlceaua de după casă de la noi. O fost ieșită din casă să margă cu corinda și n-o mai știut nimnică unde mere, pă unde îi și o umblat pă vale, cât în sus, cât în jos.

Într-o vreme, o văzut zarea becului de la casă și o auzit, da' cam departe câinele nost țâpându-să și cu greu o putut traje încoace. L-am băgat în casă, tăt tremura și era ud learcă, de gândeai că l-ai băgat și l-ai scos din fântână. Cură apa de pă el. Tăt tremura, era tare spăriet, gândeai că nu ști pă ce lume-i.

*

O mai pățat și șogoru Aurel, Aurel Cionte, într-o iarnă, până-n Crăciun, o venit de mi-o ajutat când am tăiet porcu. Sara am mâncat, am băut câte on păhar de horincă, se întunecase, în decembrie să înserează iute. Aurel și-o luat cuțitele cu care-o lucrat și o pornit în sus, cătă casă, el stă pă Sasca. N-o fost bat. Când o ajuns în dreptu lu Flaviu, în dreptu căsî lu Flaviu Cânta, n-o mai putut mere în sus. Pă dreapta de la Flaviu, pă un dâmbuț, în tierti la Radu Vasile era un huci, unu mare, pân care trece o cărare, cărarea care vine cătă Nelu Sula. De acolo, din huci l-o străgat o voce de femeie și el s-o dus acolo și s-o băgat în huci și pînă la miezu noptii o tăt frecat huciu, o urcat și-o coborât dâmbuțu.

Cînd ieșe cătă drum iară să întoarce, nu ave putere să iasă-n drum s-o ieie cătă casă. O strigat și l-am auzit de acasă, m-am dus și l-am scos din huci și l-am petrecut, pă drum în sus până-n Drumu Țării.

Tăt era sfârțicat și tremura de frică. După ce o ajuns în drumu țării, s-o dezbătat de cap, o știut unde-i și de acolo, pă Drumu Țării s-o dus cătă casă. Pă ceie zî, cînd am vorovit cu el, o zăs că o ajuns bine acasă, nu s-o mai pierdut.

*

De on om care ajunge oriunde, la oaricine, sara târziu, să zâce că umblă noaptea ca spurcata, „Vii noaptea ca spurcata”, zâce cela la care ajunge. (Gheorghe Șișeștean, 64 ani, Șișești, 04.04.2016)

*

Moșu Mihai Bârda o umblat la mine cînd am fost fată. Era cu mult mai bătrîn, el ave vo douăzeci și opt de ai, io vo șaișpe, șăptișpe, eram cu mult mai tânără.

Într-o sară, mai târzău, s-o pornit cătă casă de la noi, stăte mai în jos. Când o ajuns la locu Mioaiei, din jos de școală, o văzut o apă mare, mare, cură apa și huruieu bolovanii, pe maluri erau răchiți și auză o voce care-l tăt chema cătă apă.

O umblat în sus și-n jos pă lîngă apă să afle loc de trecut, da n-o aflat, o ajuns din sus de școală, pă la Mitruțu Mărcoaiei, apoi o luat-o cătă biserică, pă la Budu, fostu primar, tăt așă o umblat pînă după miezu noptii, cătă două noaptea, cînd s-o trezit stînd răzămat cu coatile pă fântână, o fântână veche, pă cășiță, lîngă cărare, pă unde mere acasă, de unde s-o pierdut.

Pă la două noaptea o venit la noi și o bătut la fereastră și o zăs cătă tata să vie să-l petreacă pînă mai în jos că nu poate trece de o apă mare care-i pă terti la Mioaia.

Tătuca s-o îmbrăcat, o ieșit și s-o dus să-l petreacă. O zăs cătă el că-l poartă Fata Pădurii și, o zăs tătuca luându-și guba-n spate, că trebe să-și scoată brăcinaru din izmene și să zică să steie c-o leagă cu brăcinaru, și așa ar hi scăpată. S-o dus și l-o petrecut pînă din jos de tertiu Mioaiei, Mihai tot auză apa, bolovanii și vîntu cum suflă prin rătiți. Auză și vocea chemându-l să margă. După ce o trecut de tertiu Mioaiei n-o mai auzât nimnică, s-o deșteptat de cap și s-o dus sîngur cătă casă.

Zâceau bătrînii că Fata Pădurii se temea să n-o legi cu brăcinaru, atuncea ie te lasă, dacă o sparii.

*

Pă Mihaiu meu, pă fecior, încă l-o purtat amuce, înt-o noapte, pă aici, pă din jos de casă. O nimerit de la soră-mea, de la Ileana, ie o rămas în casa părintească, n-o fost bătută nimnică, era pînă-n miezu noptii. Când o trecut vâlceaua de din jos de casă, în loc s-o ieie pă cărare-n sus, o luat-o în dreapta păstă tertiu, prin garduri, o umblat tătă noaptea, în sus și-n jos.

Până la două noaptea o frecat tiertiurile, prin garduri, o umblat tătă noaptea, în sus și-n jos. Până la două noaptea o frecat tierturile, pă la Alesandor, mai în sus pă la Bud, și la două s-o trezât de cap pă Prilog la o casă. O bătut la o fereastă, omu o ieșit și l-o

întrebat unde-i. De acolo mintenaș o coborât cătă casă. (Aurica Sabadâș, 70 ani, Șișești, 20 mai 2016)

*

Pă aci o fost cărare, cărare bătută cătă moară la Ploptiș, și dincolo de uliță, unde și-o făcut casă vecinu, juca noaptea-n cărare nește lumnini, strigoi.

I-am zâs la vecinu după ce o gătat casa să facă feștanie. Îi bine a face feștanie, că nu poți ști ce-o fost pă locu unde ai pus-o, ce s-o întâmplat oricând. Să poate ca și de lemnele pe care le pui în hăizaș, în pădure, să se hi spînzurată oricine.

Feștania să face, că poate hi oarice neplăcut la casă.

*

Eram fată și m-am înțăles cu Leonora Diordichii să merem în Baie, în vinerea de Izvoru Tămăduirii, să ne luăm orice haine.

Cum o fo, cum n-o fo, că Leonora n-o putut veni și m-am dus sângură, pă jos până-n Baia Sprie, de acolo am luat cursa locală. Pă locală țiu minte că am văzut-o pe Solomninca din Bontăieni. Cum o fo, cum n-o fo, că pă cînd m-am băgat în Baie, cu autobuzu, cum mă uitam pă fereastră am luat a nu cunoaște pe unde-s, ba că Baia o cunosc și o cunoștem bine.

Ce o fo, undeva ceva o fo, că m-am coborât în stație, în prima stație unde opre locala în Baie și n-am știut unde-s.

Pe strada Baia Sprie, de la catedrală în jos erau niște magazine, unde am mai fost, de acolo îmi mai cumpăram haine, le cunoșteam și pă doamnele care vindeau, dar atunci vedeam magazinele întoarsă, în ceie lătură, m-am băgat în lontru și nu le-am cunoscut pă doamne, numa nu știam pă unde-s.

Am tăt umblat prin centru, numa nu mă descurcam, eram ca pă altă lume. Nu știu cum am ajuns de am trecut păstă Podu Viilor să trec păstă apă, păstă Săsar mi s-o deștis mintea și m-am deșteptat de cap.

Așa zâce din batrâni, că dacă te poartă Fata Pădurii, când treci păstă apă te lasă, nu mai are putere asupra ta, când treci păstă apă, i să pierde umbra.

Cât am umblat, pă drum, pă șose prin Baie, l-am văzut pă unu din Șurdești; cum merem pă jos, pă stradă l-am văzut pă Dioarda lu Heringu la volan, pă basculă, vine de cătă gară-n sus, era șofer, îl cunoșteam, de unde eram, pă unde, pă ce stradă, nu cunoșteam.

*

Pă Mărie Poduț din Dănești încă o purtat-o amuce pân Baie, Fata Pădurii, ori Dracu de amiazăți, că o fost zîua.

Da pă Maria a lu Podiucă, pă Mihăiță, pă bărbatu-su, l-o aflat mort, în cărare, la bălți. Cam beie el.

Mărie o mări în Baie, tăt zăua, și s-o pierdut, o trecut, pă stradă, pă lângă o poartă, unde oricine o fost scoasă o mașină de cusut s-o vândă. Mașina era în fața porții și cum o trecut pă lângă ie n-o mai știut unde-i, tătă zăua s-o învățit pân Baie, pă străzi, și mintenaș ajunge iară la poarta unde era mașina de cusut. Tătă zăua o-nvârit și numa la mașina de cusut să afla, unde mere, tot acolo ajunge, până o trecut păstă apă și i-o pierdut urma.

Le mi-o povestit asta. Așa zice, că dacă treci peste apă, i să pierde urma.

*

Ion din Poiană, Ionu Vărverii, o stat pă Coastă la Bontăieni, da s-o mutat, și o rămas acolo unde-o stat numa cuptioru în picioare, pă lângă cuptior trece cărarea la Șișești. Untieșu Gavrilă zăce că pă acolo o fo Calea Morii, mereu oamenii la moară-n Șișești pă acole. Cum am zâs, numa cuptioru o rămas din tătă gospodăria și la cuptior juca strigoile noaptea, în cuptior și pă lângă cuptior. Le-o văzut mai mulți oameni și o povestit. Orbu din Dănești încă o pățat de l-o purtat Fata Pădurii, venind de la moară. O fost cu un nepot care mere înaintea lui. Tătă noaptea o învățit niște huciuri. Orbu și-o pierdut on ochi când o pticat de pe o claie, de sus, direct în furcă o nimerit cu otiu. Prima femeie i-o fost din Șișești, prima femeie a Orbului, o fost mama lu Mihăilă, o murit de tânără, o pticat dint-on cireș, șasă săptămâni după ce o născut. Apoi Orbu s-o însurat cu Mărie și și-o pierdut și celălalt oti, la pădure, i-o sărit amuce-n ochi, o sferdie, o aștie, nu știu. Ave el o străgătură când lucra la pădure: „Bate-mă, mîndră, pă tașcă / C-am vinit de la plevașcă”. (...) Tare multe știe povesti unchieșu Gavrilă Orbu, el ne-o spus de luminile ce jucau în cuptioru pustiu de pă coastă.

*

Merem cu mama, dimineața bună, cu coșurile cu vânzărie în Baia Sprie și când am ajuns pă vârful la Vrăncioară ne-am pierdut, am călcat în urmă ră, cum ne învățtem numa-n stini nimerem, numa în cături ne băga.

Așa să întâmplă când te poartă Fata Pădurii, numa în stini te bagă, în stini și în vâgăuni, pân văi și pân groape.

Ne-am învățit vreun ceas, până am auzit-o teotind pe Leontina lu Ionu lu Alexa, de pă coastă de la Bontăieni. O teotit tare, batăr era departe, noi am auzât-o și am tras cătă Bontăieni. Pă acolo mere cărarea cătă Baia Sprie.

Așa era mai demult, aveu femeile din Cărpiniș contauă în Baia Sprie, la unguoiri, și mereu, dimineață bună și le duceau lapte, ouă și găini.

*

Eram mnică și înt-o sară o trimăs vorbă că nu i s-o curățat o vacă, la Donca, pă Roșie în Berința. Bunicu să pricepe la marhă, o zâs să vie cu el în sara aceie, era târziu, că pă dimineață ave de mârș amuunde și nu poate mere, apoi până-n ceielaltă sară să amână pe mult și nu a puté vaca mânca, a face febră. După ce s-o întunecat, ne-am dus pă cărare, cătă Roșia, am trecut prin Valea Negrii, am tăt țanut cărarea.

După ce bunicu, Diacu cel Bătrîn, cum îi ziceau oamenii în sat, o curățat vaca, o stat on pic în povești cu Donca, o băut și două păhare de horincă și cătă miezu noptii am pornit cătă casă. Când am ajuns să coborâm în Valea Negrii înainte nu am văzut decît o groapă mare, mare, plină de stini, am vrut să merem pă delături, iară groapă cu stini. Oriîncătro am vrut s-o ferim, tăt înaintea noastă apăre, tăt în sitni nimerem. Am tăt umblat așa până am auzât câinele lu Ion de pă Coastă, din Berința, de pă Roșa, țâpându-să. Am luat-o în stânga, acolo stăte Ion. Cînd am ajuns acolo, ne-am dezbătat de cap și am vinit acasă, roată, prin Berința. (Irina Pop, a lui Găla lui Urman, 72 ani, Cetățele, 5 iunie 2017)

*

Era mai demult Fata Pădurii și, în ungurește, îi zîce Omu la care-i curg mucii, on fel de Omu Noptii pă românește. Mai demult, când spărie oamenii pruncii, aici, în Cavnic, nu i spărie cu ursu, cu lupu, că nu să teamă, îi spărie că i-a duce Fata Pădurii și omu cu mucii, când erau blăstămați, făceau blăstămății. Așa să cumînțau, că de ăștia să teme.

Am mers, eram mic, cu mama și cu tata după coacăze de pădure, în pădure, pe Gutâi și pe mine m-o lăsat să culeg, la o tufă. Ei s-au dus puțin mai departe și eu am început să plâng, mă temeam singur. Mama a venit repede și cu degetul la buze mi-o zis să tac că de mai plâng m-or auzi Fata Pădurii și Omu cu mucii pă barbă și m-or duce.

O fost mai demult multe povești de aieste, povești și întîmplări. De n-ar fi fost, nu s-ar povesti, ce nu este nu se povestește. O fost, cum să nu hie, și Fata Pădurii și Omu Noptii, io am auzât, am auzât cînd am fost tânăr povești de aieste, da de văzut n-am văzut nimnică.

Acî mai sus de noi este o casă pustie acuma, acolo mai jos de Diordița Perii. Acolo stăteu nănașii părinților mei. Într-o noapte, nănașa cea bătrînă, soacra nănașului, o ieșit până afară, era până-n miezu noptii, și o auzit lăind haine pe Sarca, pă vale. Numa suna valea cum Fata Pădurii lăia, băte cu maiu tare. Soacra lu nănașu i-o chemat și pe ceia din casă, să iasă afară să asculte și ii. O ieșit și tăți o auzât cum băte cu maiu în Sarca. (Sanyi Keresteni, 58 ani, Cavnic, 20 iulie 2017)

*

Povestea și tata că l-o purtat într-o noapte oarice. O vinit într-o noapte de la o nuntă, de pe deal. Mai demult, nunțile se țineau la cort, în terțiu căsî. Era fecior pe vremea cee. Și după ce s-o cam gătat nunta, o coborât mai mulți cătă sat, cătă casă. Și apoi, de sub deal, el o luat-o pă o cărare. Îs cam tri sute de metri de la drum până la noi acasă. Da de la o vreme n-o mai cunoscut cărarea și s-o tăt învârtit pân huci și s-o lovit de lemne. Când n-o mai putut, s-o pus jos lângă un lemn. Și l-o prins în brață. S-o ținut de lemn cu amândouă mâ-nurile, că n-o mai putut mere de-acole. Și-apoi, pă dimineață, când s-o făcut zăuă, o văzut că stătea sub un păr din terțiu căsî, și-l strânge în brațe. Da el nu și-o dat seama până atunci unde se află. Oarice l-o purtat tătă noaptea, că tăt era zdăriet și cu hainele rupte. (Vasile Bobb, 84 de ani, Copalnic-Mănăștur, 2003)

De Sânzienne în Țara Oașului; foto: Florin Vasile Pop